

SOCIAL DIMENSIONS OF POLITICAL INSTITUTIONS AND PUBLIC ADMINISTRATION

DOI: 10.46340/eppd.2021.8.3.14

Hanna Melehanych

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7137-290X>

Uzhhorod National University, Ukraine

UKRAINIANS IN THE CZECH REPUBLIC: BETWEEN A NATIONAL MINORITY AND MIGRANTS¹

Hanna Melehanyč

Užhorodská národní univerzita, Ukrajina

UKRAJINCI V ČESKÉ REPUBLICĚ: MEZI NÁRODNOSTNÍ MENŠINOU A MIGRANTY

Ukrainians have lived in the Czech Republic for more than a hundred years, but in recent years their number has been growing every year. The article examines the modern Ukrainian organized community in the Czech Republic, which was formed during several waves of emigration, and clarifies the conditions and circumstances under which they have come here. These circumstances changed periodically and were both internal and external both in Ukraine and the Czech Republic. For the Czech Republic, the situation changed especially in 2004 after joining the EU, and for Ukraine after the Revolution of Dignity and its consequences in 2014. Of course, historical, geographical, socio-political and educational reasons have always played an important role in the migration of Ukrainians to the Czech Republic, and these reasons are discussed in detail in the article. Since the early 1990s, there have been tens of thousands of Ukrainians in the Czech Republic, mostly descendants of early twentieth-century migrants. At the beginning of 2021, there are already more than two hundred thousand people of Ukrainian origin who temporarily or permanently reside in the Czech Republic. The monoethnic Czech Republic has changed significantly since the early 1990s, when 97% of the population identified themselves as Czechs. According to the 2011 census, just over 64% of the population identified themselves as a member of the titular ethnic group, and almost a quarter did not answer this question. Migration processes played a significant role in this issue. The Czech Republic began to accept immigrants from around the world on an ever-increasing scale, and Ukrainians were one of the largest groups of immigrants. All Ukrainians can be divided into those who consider themselves as such on the basis of nationality (but citizens of the Czech Republic) or politically (citizenship of Ukraine), and of course this affects their status in this country. The community of many thousands of Ukrainians cannot go unnoticed in the life of the Czech Republic, so it is beginning to integrate intensively into Czech society. If earlier Ukrainians were considered by the Czechs more as cheap laborers, now more and more Ukrainians can be seen in almost all spheres of life in most administrative-territorial units of the country and most often in the capital Prague. The inclusion of Ukrainians in the life of communities is facilitated by the activities of public organizations that take measures to support Ukrainian identity, language, culture as well as legal, educational and social support.

Keywords: national minority, migrants, labor migration, Ukrainian community, public organizations of Ukrainians.

¹ Článek byl napsán s podporou stipendia Višegrádského fondu.

Po transformačních procesech konce 80. let počátku 90. let začal pro všechny země, které byly součástí SSSR nebo pod jeho vlivem, nový život s novými jevy, trendy a procesy. Ovlivnilo to také etnopolitickou sféru lidské existence, sféru interakce etnických, národnostních a politických a zejména etnických skupin, národů, etno-národnostních menšin, jejich vzájemných vztahů, vztahů se státem atd. Současně se v těchto zemích rozšířila migrace, a zejména mezinárodní migrace (a jejich sociální a ekonomické důsledky), které se staly jedním z nejběžnějších jevů. I když je známo, že v té době neměl tento fenomén bezprostředně konkrétní název a politiku, ale důsledky, ke kterým přivedly, jsou tyto: sociokulturní adaptace v cizím etnickém nebo jiném prostředí; změny situace na trhu práce; změny postojů migrantů a jejich behaviorálních charakteristik; změny demografické situace v některých regionech; konflikty v místech kompaktního osídlení migrantů; dopady migrace na etnickou a sociální strukturu populace vyžadovaly odpovídající studium a analýzu.

S rozdělením bývalého Československa počátkem roku 1993 byla Česká republika relativně homogenní společností. Podle sčítání lidu z roku 2001 tvořili téměř 97 % populace Češi a Slováci, zatímco jiné národnosti byly 3%. Těmito dalšími menšinami byli Romové (přibližně 2%), Poláci (0,5 %), Němci (0,4 %), Maďaři (0,2 %) a dále Bulhaři, Chorvati, Řekové, Židé, Rusové, Rusíni, Ukrajinci atd. V minulosti však byly Čechy značně multietnické, a sčítání lidu z roku 2011 již ukázalo úplně jinou situace. V té době se 64,31% obyvatel označilo za Čechy a 5% za Moravany a téměř ¼ populace neuvvedlo svou národnost¹. Ve snaze posoudit tyto dopady kvantitativními charakteristikami z otevřených zdrojů, zejména dat z migračních služeb, aniž bychom čekali na výsledky sčítání lidu v roce 2021, je patrné, že největší skupinu tvoří Ukrajinci, kteří jsou Ukrajinci podle národnosti nebo občané Ukrajiny.

Ve vědeckých kruzích existuje dost prací věnovaných Ukrajincům v České republice, ale většina z nich charakterizuje moderní pracovní migraci. Řada popisných studií jsou věnované historii ukrajinské migrace do České republiky a aktivitách ukrajinské diaspory, zejména na konci devatenáctého století a v první polovině dvacátého století (Markus; Zilynsky; Kočík). Existuje řada obecnějších studií popisujících drsné pracovní podmínky a postavení ukrajinských přistěhovalců na trhu práce (Horáková a Drbohlav; Lupták a Drbohlav; Drbohlav a Džurová), vzdělávání ukrajinských migrantů (Leontieva a Pokorna); a další důležité aspekty sociální integrace a vyrovnání potenciálu (Leontiyeva a Nečasová; Bernard a Mikešová). Je méně děl popisujících Ukrajince jako národnostní menšinu, zejména děl, která obecně popisují etnickou politiku České republiky (Szyszlak) a život národnostních menšin v zemi (Carolín Zwilling, Laura Laubeová, Marketa Laubeová)².

Tato studie si klade za cíl zjistit, kdo jsou Ukrajinci v moderním českém státě, a identifikovat okolnosti, které tuto situaci formovaly.

Podle oficiálních i neoficiálních údajů tedy dnes tvoří Ukrajinci v České republice největší skupinu cizinců v zemi. Ukrajinci jsou již největší komunitou v České republice s relativně dlouhou, ale ne zcela známou historií migrace. Této skutečnosti předcházela řada okolností různého rázu. Prvním z nich je samozřejmě historické pozadí, protože velká část Ukrajinců emigrovala do Čech koncem devatenáctého a počátku dvacátého století a byli to většinou intelektuálové, dělníci a rolníci. Kdo původně uprchl ze své vlasti a hledal dočasný azyl, pak zde zůstal natrvalo. Tito lidé položili základy existence ukrajinské národnostní menšiny, která byla spolu s maďarskou a polskou legalizována v ústavě Československa z roku 1960. K historickým podmínkám patří také skutečnost, že současná Zakarpatská oblast (zvaná tehdy Podkarpatská Rus) podle smlouvy Saint-Germain byla v letech 1918 až 1938 součástí československého státu. A to bylo velmi příznivé období pro rozvoj tohoto území s téměř 0,5 milionu obyvatel a navázání vztahů mezi obyvateli odtud a dalšími územími Československa. A právě rodáci ze Zakarpatí jsou nejčastěji i dnes ti, kteří hledají přechodné nebo trvalé bydliště v České republice. Pochopení těchto procesů v historickém kontextu a vztah mezi minulými a současnými formami poskytuje hlubší pochopení těchto jevů. Dalším důvodem, který úzce souvisí s výše uvedeným, je zeměpisná blízkost bývalého Československa a nyní České republiky s Ukrajinou. Vzdálenost mezi hlavními městy je o něco méně než 1400 km a mezi Užhorodem a Prahou méně než 750 km, ale extrémní body zemí jsou mnohem blíže. Třetím důvodem je příbuznost českého a ukrajinského jazyka, jejíž rozdíl je menší než 40%. Nejsnadněji češtinu zvládají lidé ze Zakarpatí, kteří mají v dialektu spoustu českých slov, která se používají dodnes. Dalé jmenujme socioekonomické okolnosti.

¹ Szyszlak, E. (2015). *The Ethnic Policy of the Czech Republic. Ethnic Policy in Contemporary East Central European Countries*. Maria Curie-Skłodowska University Press. <https://www.researchgate.net/publication/349670324_The_Ethnic_Policy_of_the_Czech_Republic> (2021, května, 27).

² Fedyuk, O., Kindler, M. (2016). *Ukrainian Migration to the European Union. IMISCOE Research Series*. DOI 10.1007/978-3-319-41776-9 <<https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2F978-3-319-41776-9.pdf>> (2021, května, 26).

Faktem je, že obě země se po sovětsko-socialistické minulosti přibližně ve stejnou dobu vydaly na cestu nezávislosti, ale pro rozvoj přijaly odlišné směry. A pokud ještě na počátku 90 let byly sociálně-ekonomické podmínky přibližně stejné, o něco více než 10 let později vstoupila už Česká republika do EU a Ukrajina se potýkala s chudobou, korupcí, praním peněz, politickými a dalšími problémy. Někteří Češi zároveň využili možnosti členství v EU k přesunu do západní Evropy a na jejich místo nastoupili občané jiných zemí, z nichž velká část Ukrajinců, kteří byli nuceni hledat práci a lepší život v zahraničí, tvořili vrstvu Ukrajinská pracovní migrace. Tyto procesy byly v současné fázi ještě umocněny politickými problémy a změnami – anexí Krymu a invazí ruských vojsk na východní Ukrajinu, odkud někteří Ukrajinci uprchli nejen do jiných regionů země, ale také do evropských zemí. Kromě toho zavedení bezvízového režimu mezi Ukrajinou a EU v roce 2017 sice nepředpokládá možnost zaměstnání, ale přispívá k migračním procesům. Vzhledem k řadě výše uvedených důvodů v letech 2014-2015 si mnozí občané vybrali Českou republiku. Současné stojí za zmínku vzdělávací procesy, protože každý rok stále více mladých Ukrajinců hledá příležitosti ke studiu na vysokých školách v zahraničí s cílem dalšího pracovního uplatnění v cizině. Mnozí z nich si vybírá země střední a východní Evropy. Migrace studentů je často problematizována jako „odliv mozků“ pro země. Diskuse o snahách a strategiích migrace studentů po maturitě je po celém světě velmi intenzivní. Studenti ze zahraničí jsou považováni za součást globální mobilní elity, o kterou soutěží mnoho zemí. Poslední události naznačují, že se Česká republika postupně stává velmi atraktivní destinací pro zahraniční studenty. Pro ukrajinskou migraci do této země je to však poměrně okrajová součást: ze 120 000 ukrajinských občanů registrovaných v České republice studovalo v roce 2017 na českých univerzitách něco přes 3 000¹. Místo toho stále více malých dětí navštěvuje základní školy a školky, protože stále více lidí přijezdí se svými rodinami. Proč se Ukrajinci často rozhodnou pracovat nebo studovat v České republice, vysvětlují nejen již zmíněné faktory, ale také česká legislativa, která podporuje skutečnost, že Ukrajinci přecházejí z dočasného pobytu na trvalý a poté se dlouhodobě usazují. V roce 2017 bylo registrováno více než 510 000 obyvatel s cizím státním občanstvím, což je největší počet mezinárodních migrantů ze všech postkomunistických zemí².

Imigrační politika a imigrační pravidla jsou vzájemně propojeny a mění se podle cílů a priorit státu v oblasti bezpečnosti a sociální soudržnosti na jedné straně a v reakci na potřeby trhu práce na straně druhé. V kontextu EU však můžeme popsat přistěhovaleckou politiku, která je víceméně rozvinuta v závislosti na imigračních zkušenostech konkrétní země EU a migrační politice EU, která se stále vyvíjí, jako je přijetí nových směrnic, které mají být provedeny zeměmi EU.

Analýza právních a politických aspektů mobility ukrajinských občanů vyžaduje objasnění toho, co ve skutečnosti ovlivňuje tuto mobilitu v právním a institucionálním smyslu. Především jde o migrační politiku, kterou lze chápat jako systém státních norem a postupů týkajících se cizinců i jejich vlastních občanů, kteří odcházejí do jiných zemí (potenciální i skuteční migranti), společně s jejich regulačním rámcem a výkonnými institucemi (viz. Lesińska et al. 2011)³. V roce 2015 vláda ČR schválila Strategii migrační politiky České republiky na základě Zásad migrační politiky formulovaných v roce 2010 (MV ČR 2015). V tomto ohledu byly provedeny změny do Zákona o pobytu cizinců na území ČR, které vstoupily v platnost 31. července 2019. Regulace pracovní migrace Česká republika, stejně jako další přijímající země, řeší tři hlavní úkoly: 1) zajistit požadovaný počet zahraničních kvalifikace pracovníků; 2) zabránit nadměrnému vykořisťování a porušování práv migrantů; 3) zabránit nelegálnímu zaměstnávání cizinců⁴. Mezi nejdůležitější programy české migrační politiky (uplatňované od 1. prosince 2019) z pohledu ekonomické migrace ze třetích zemí jsou:

1. Program pro vysoce kvalifikované zaměstnance (nahrazující dřívější projekt Ukrajina a Indie z roku 2015);

2. Program kvalifikovaný zaměstnanec (nahrazující bývalý Režim Ukrajina z roku 2016, Režim ostatní státy a projekt Zemědělec (oba z roku 2018) pro společnosti zaměstnávající kvalifikované a nízko

¹ Leontiyeva, Y., Kopecká, L. (2018). Migration of Ukrainian Students to the Czech Republic: human capital perspectives. *IMISCOE Research Series*. DOI: 10.13140/RG.2.2.32411.92969 <https://www.researchgate.net/publication/331653431_Migration_of_Ukrainian_Students_to_the_Czech_Republic_human_capital_perspectives> (2021, května, 26).

² Janska, E., Bernard, J. (2018). Mobility and the assimilation of immigrants: Variations in migration patterns of Ukrainians and Vietnamese in the Czech Republic. *Moravian Geographical Reports*, 26 (4), 18, 244-254.

³ Fedyuk, O., Kindler, M. (2016). Ukrainian Migration to the European Union. *IMISCOE Research Series*. DOI: 10.1007/978-3-319-41776-9 <<https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2F978-3-319-41776-9.pdf>> (2021, května, 26).

⁴ Малиновська, О. А. (2018). *Міграційна політика: глобальний контекст та українські реалії*. Київ: НІСД.

kvalifikované pracovníky a pracovnice z vybraných zemí (Filipíny, Černá Hora, Mongolsko, Srbsko, Ukrajina, Bělorusko, Indie, Kazachstán, Moldavsko);

3. Program pro klíčový a vědecký personál;

4. Program Mimořádná pracovní víza pro občany Ukrajiny pracující v zemědělství, potravinářství a lesnictví (MV ČR 2020b)¹.

Ukrajinci dnes představují největší skupinu migrantů v České republice ve většině těchto programů. Vědci se proto zvláště zajímají o tuto skupinu, která ve srovnání s dalšími dvěma největšími skupinami migrantů spojuje dva velmi odlišné rysy: a) na první pohled jsou často nerozpoznatelné, protože její členové se kulturně neliší od místního obyvatelstva, většinou mají slušné jazykové znalosti, udržují úzké kontakty s většinou populace a dobře se integrují do české společnosti (na rozdíl od první generace Vietnamců, kteří jsou třetí největší skupinou migrantů); b) je však stále méně obtížné najít, protože mají velký počet členů, kteří se často zaměřují na určitá „pracovní místa pro migranty“ (na rozdíl od Slováků, které lze nalézt ve všech odvětvích)².

Dnes představují Ukrajinci v České republice velmi různorodou skupinu migrantů. Naleznete je na stavbách, v supermarketech a službách, na českých základních, středních školách a univerzitách, na manažerských pozicích ve velkých společnostech, mezi majitele malých firem a dokonce i mezi výherci cen pro nejlepší mladé vědce. Mnoho z nich je integrováno do české společnosti, zejména pokud jde o druhou generaci imigrantů. Ačkoli se mnoho Ukrajinců při hledání práce spoléhá na etnické sítě a mnoho z nich má zaměstnání, která jsou pro migranty velmi typická, tvoří etnické enklávy a nejsou. Tato mobilita Ukrajinců probíhá také uprostřed země, jak dokazují samostatné studie, a nazývá se sekundární migrace. Existují vědci, kteří se domnívají, že úroveň integrace / asimilace souvisí s lokální koncentrací etnických skupin. Například Mikešová zjistila, že populace ukrajinských a vietnamských přistěhovalců první generace v České republice jsou z hlediska asimilace hluboce heterogenní a že jejich asimilace rozhodujícím způsobem závisí na délce života, zejména u Ukrajinců. Zejména čím déle zůstávají v České republice, tím vyšší je jejich úroveň asimilace. Na závěr, proces asimilace / integrace Ukrajinců na úrovni sousedství splňuje očekávání teorie prostorové asimilace: zejména postupnou asimilaci / integraci doprovází desegregace bydlení na úrovni sousedství³. Zároveň autorka tohoto příspěvku v rámci stipendia Višehrádského fondu provedla vlastní výzkum v České republice počátkem roku 2021. Průzkumu se zúčastnilo 445 respondentů zastupujících Ukrajince žijící v České republice z různých právních důvodů. Podle konceptu čtyř hlavních variant akulturační strategie jim byly položeny dvě otázky: 1) Je vhodné zachovat jejich vlastní kulturní identitu? 2) Je nutné rozvíjet vztahy se zástupci jiných etnických skupin? Na první otázku odpovědělo ano 77% respondentů a 23% odpovědělo ne. Na druhou otázku 85,9% respondentů uvedlo – ano, a 14,1% – ne. Pro většinu Ukrajinců tedy musíme uvést kulturu integrace – integraci v České republice. To v zásadě nepřekvapuje, protože je to typické pro většinu států, které jsou právním státem. Interetnická integrace znamená proces vztahů a interakcí mezi různými etno-národními komunitami mnohonárodního státu, v důsledku čehož se tyto komunity spojují a sjednocují, formují politický národ, rozvíjejí smysl pro společné občanství a vlastenectví státu, ale bez ztráty jejich etnické charakteristiky a etnické vědomí. a nepřestávají být sami sebou. Za charakteristické rysy a charakteristiky procesu interetnické integrace lze považovat, že: 1) se netýká jednotlivců, ale skupin lidí; 2) dochází na stejném základě; 3) nevede ke vzniku nové etnické nebo interetnické komunity, ale k formování politického národa.

Existuje tedy přechod ukrajinské pracovní migrace na stacionární. Tato tendence je pravděpodobně způsobená stálým nárůstem počtu ukrajinských občanů žijících v České republice na základě povolení k trvalému pobytu, což může naznačovat, že Ukrajinci stále častěji vnímají ČR jako zemi pro přestěhování, proto mnoho ukrajinských občanů se stěhuje za prací celými rodinami. O tom svědčí velký počet dětí migrantů: 11 294 dětí (26,5% všech dětí migrantů v České republice)⁴.

¹ Stojanov, R., Klvaňová, R., Seidlová, A., Bureš, O. (2021). Rizika a výzvy české migrační politiky v kontextu „migrační krize“. *Provozně ekonomická fakulta, Mendelova univerzita v Brně* <<https://smartmigration.cz>> (2021, května, 26).

² Fedyuk, O., Kindler, M. (2016). Ukrainian Migration to the European Union. *IMISCOE Research Series*. DOI 10.1007/978-3-319-41776-9 <<https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2F978-3-319-41776-9.pdf>> (2021, května, 26).

³ Janska, E., Bernard, J. (2018). Mobility and the assimilation of immigrants: Variations in migration patterns of Ukrainians and Vietnamese in the Czech Republic. *Moravian Geographical Reports*, 26 (4), 18, 244-254.

⁴ Бачинська, М. (2020). Українські мігранти в Чехії та Словаччині: аналіз економічного, політико-правового, соціального середовища приймаючих країн. *Ефективна економіка*, 4. DOI: doi.org/10.32702/2307-2105-2020.4.90 <http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/92.pdf> (2021, května, 26).

Mnoho ukrajinských občanů pobývajících v této zemi dlouhodobě získává status občana České republiky a probíhá proces tzv. naturalizace. V roce 2019 tak obdrželo občanství 1906 lidí (38,1% všech cizinců). Ačkoli mnoho Ukrajinců nepožádalo o české občanství, protože nechtěli o ukrajinské občanství přijít, v poslední době se významně zvýšila tendence naturalizace ukrajinských přistěhovalců díky zavedení v roce 2014 nového zákona č. 186 Zákon o státním občanství České republiky, který poskytuje dvojí státní občanství. K získání občanství musí nyní mít Ukrajinci trvalé bydliště v České republice po dobu nejméně pěti let a složit zkoušky z českého jazyka, historie, zeměpisu a kultury¹. Mnoho ukrajinských pracovních migrantů současně pobývá v České republice nelegálně. V roce 2017 se v České republice nelegálně zdržovalo 1510 Ukrajinců a v roce 2019 nelegálně pracovali: 2873 lidí z Ukrajiny (to je každý druhý nelegální migrant). Důvodem byl nedostatek pracovních sil a potíže s přijímáním zahraničních pracovníků².

Obecně lze rozlišit 2 hlavní kategorie občanů Ukrajiny v České republice podle typu povolení k pobytu: povolení k trvalému pobytu a dočasné povolení k dlouhodobému pobytu. Tendence k jejich přijímání se každým rokem zvyšuje, jak je patrné z oficiálních údajů v tabulce.

Tabulka 1

Občané, kteří obdrželi povolení k přechodnému a trvalému pobytu v České republice, osoby³

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Povolení k přechodnému pobytu – občané Ukrajiny	36591	30357	28416	29036	33992	46713	77176
Povolení k trvalému pobytu – občané Ukrajiny	68648	74031	77603	81209	83488	84996	88478
Povolení k pobytu celkem – občané Ukrajiny	105239	104388	106019	110245	117480	131309	165654
Procento ukrajinských povolení ze všech cizinců v České republice, %	23,8	23,1	22,7	22,2	22,3	23,2	26

Zároveň během povinného sčítání lidu v roce 2011 napsalo 53 253 českých občanů do sloupce, který nebylo nutné vyplnit, že se považují za Ukrajince. Je však třeba poznamenat, že zvláštností tohoto sčítání bylo to, že 2 642 666 respondentů poté nechalo nevyplněný sloupec národnosti, což je prakticky celá populace země. Tak či onak, ale nejméně 218 907 Ukrajinců oficiálně pobývá v České republice a tvoří největší zahraniční komunitu⁴. Ukrajinci v České republice pracují, studují a začínají podnikat. Podle mnoha autoritativních mezinárodních studií je Česká republika investičně nejatraktivnější a nejkonkurenceschopnější zemí ve střední a východní Evropě s poměrně liberálním prostředím pro zakládání vlastních firem jakéhokoli typu, což vytváří docela příznivé podmínky pro obchodní migraci. Pro ukrajinské podnikatele jsou obzvláště zajímavé společnosti s ručením omezeným, kde je minimální kapitál pro statutární fond 1 koruna. Občané Ukrajiny jsou z hlediska akvizice podniků na druhém místě za Čechy⁵.

¹ Motruk, C. (2020). Міграція українців до Чехії в контексті процесів європейської інтеграції 21 століття. *European Historical Studies*, 15, 20, DOI: <http://doi.org/10.17721/2524-048X.2020.15.5> <<http://eustudies.history.knu.ua/15-2020-motruk/>> (2021, května, 26).

² Бачинська, М. (2020). Українські мігранти в Чехії та Словаччині: аналіз економічного, політико-правового, соціального середовища приймаючих країн. *Ефективна економіка*, 4. DOI: doi.org/10.32702/2307-2105-2020.4.90 <http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/92.pdf> (2021, května, 26).

³ Ministerstvo vnitra České republiky (2020). *Roční zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců v České republice za roky 2001-2019* <<https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/rocní-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2019.aspx>> (2021, května, 26); Ministerstvo vnitra České republiky (2020). *Čtvrtletní zpráva o migraci – IV* <<https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/ctvrtletni-zprava-o-migraci-za-4-ctvrtleti-2020.aspx>> (2021, května, 26).

⁴ Melehanich, H (2021). Life of the ukrainian community in terms of life of civil society in the Czech Republic. *Evropský Politický A Právní Diskurz* Svazek, 8 (2), 60-97. DOI: 10.46340/eppd.2021.8.2.13 <<https://eppd13.cz/wp-content/uploads/2021/2021-8-2/15.pdf>> (2021, května, 26).

⁵ Motruk, C. (2020). Міграція українців до Чехії в контексті процесів європейської інтеграції 21 століття. *European Historical Studies*, 15, 20 DOI: <http://doi.org/10.17721/2524-048X.2020.15.5> <<http://eustudies.history.knu.ua/15-2020-motruk/>> (2021, května, 26).

Existuje 21 746 ukrajinských podnikatelů (24,9% od celkového počtu zahraničních podnikatelů), ukrajinští migranti byli držitelé 25 359 živnostenských oprávnění pro Ukrajince (22% všech licencí vydaných cizincům), k 31. prosinci 2018 složitý postup zaměstnávání, získávání pracovního povolení, zaměstnávání zaměstnanců a registrace postavení podnikatele. Většina pracovních karet se vydává prostřednictvím programů Ukraine Project a Ukraine Mode. Oba projekty jsou realizovány Ministerstvem zahraničních věcí a Ministerstvem průmyslu České republiky. Cílem projektu Ukraine Mode je zjednodušit proces podávání žádosti o pracovní kartu pro kvalifikované odborníky, zatímco Ukraine Project je zaměřen na vysoce kvalifikované zaměstnance. Hlavním programem těchto projektů je, že prvním krokem je žádost zaměstnavatele v České republice a v dalším kroku jsou potenciální zaměstnanci pozváni na konzulát, aby požádali o pracovní kartu. Kvůli stížnostem zaměstnavatelů a rekordně nízké míře nezaměstnanosti však kvóta pro vydávání pracovních karet v rámci programů Ukraine Project a Ukraine Mode neustále roste. Existuje tedy přechod ukrajinské pracovní migrace na stacionární. Tato tendence je pravděpodobně způsobena stálým nárůstem počtu ukrajinských občanů žijících v České republice na základě povolení k trvalému pobytu, což může naznačovat, že Ukrajinu stále častěji vnímají Ukrajinu jako zemi pro znovusídlení. Ukrajinští občané rodina. O čemž svědčí významný počet dětí migrantů: 11 294 dětí (26,5% všech dětí migrantů v České republice)¹.

Veřejné prostředí hraje v životě Ukrajinců v České republice stále důležitější roli. I když ne všichni Ukrajinci mají status národnostní menšiny, ukrajinská diaspora zřídila řadu veřejných organizací za účelem výkonu jejich práv zakotvených v *zákoně č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin* a o změně některých *zákonů*. Většina z těchto sdružení přispívá k zachování etnické identity, kulturní, jazykové a náboženské svébytnosti Ukrajinců. A ačkoli Ukrajinci nejsou vždy jedním jazykem nebo jednou církví, je to projev společného povědomí o vzájemném etnonymu, historických zkušenostech, hodnotách a aspiracích ctících stejné symboly. Tyto organizace nerozdělují Ukrajince podle trvalosti pobytu v České republice a rádi pracují s migranty různých vln. Přestože až donedávna vedli Ukrajinci velmi omezený „kulturní život“ komunity, což by někdy mohlo vést k vytvoření podstatně oddělené komunity přistěhovalců, jejich chápání organizace se omezovalo na kontakt s českými nebo ukrajinskými organizacemi vůči trhu práce. S nárůstem počtu Ukrajinců v České republice a po revoluci na Ukrajině se však začalo zvyšovat veřejné povědomí. Veřejné organizace Ukrajinců, které byly založeny počátkem 90. let, jako je Ukrajinská iniciativa v České republice, Berehynia – spolek Ukrajinců v České republice, Sdružení ukrajinských komunit v České republice, občanský spolek „Zvony naděje“, a ty, které vznikly v posledních letech, jako je nevládní organizace občanský spolek „Mezinárodní Asociace Ukrajinců EuroMajdan“, občanský spolek „Fórum kultur“, občanský spolek „My a Ukrajina“ a další. Na začátku roku 2021 existovalo více než 25 takových sdružení, které se liší směrem, a situace je pozitivní vzhledem k dlouhodobému rozvoji ukrajinských komunitních center na různých místech nejen v hlavním městě Praze, ale také v řadě dalších velkých měst. Kromě kulturních a vzdělávacích akcí se loňský rok nesl ve znamení skutečnosti, že za účelem zvýšení sebeuvědomění Ukrajinců při sčítání lidu v roce 2021 organizovali představitelé ukrajinských organizací speciální informační kampaň.

Je zřejmé, že výsledky sčítání lidu, které probíhá v roce 2021 změni obraz určování národnosti na úkor těch, kteří sem přišli a usadili se v posledním desetiletí, nebo dokonce těch, kteří při sčítání lidu v roce 2011 tvořili 25% populace, kteří neuvědli svou národnost. Ukrajinci se již stali důležitou součástí české společnosti, a pokud byli dříve vnímáni jako stavitelé, dnes Češi začínají chápat – mohou se se svými východoevropskými sousedy setkat v jakékoli oblasti – jako lékař, umělec, tanečník baletu, golfový trenér, zaměstnanec banky, univerzitní profesor. Dnes bez Ukrajinců není možné si představit nejen českou ekonomiku, ale také českou kulturu. Přestože proces integrace není bez jistých problémů, české orgány společně s Velvyslanectvím Ukrajiny v České republice a nevládními organizacemi Ukrajinců v České republice dělají vše pro efektivní integraci Ukrajinců.

References:

1. Bachynska, M. (2020). Ukrainski mihranty v Chekhii ta Slovachchyni: analiz ekonomichnoho, polityko-pravovoho, sotsialnoho seredovyshcha pryimaiuuchykh krain [Ukrainian migrants in the Czech Republic and Slovakia: analysis of the economic, political, legal, social environment of the host countries]. *Efektivna ekonomika* [Efficient economy], 4, 20. DOI: doi.org/10.32702/2307-2105-2020.4.90 <http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/92.pdf> (2021, April, 25). [in Ukrainian].

¹ Бачинська, М. (2020). Українські мігранти в Чехії та Словаччині: аналіз економічного, політико-правового, соціального середовища приймаючих країн. *Ефективна економіка*, 4. DOI: doi.org/10.32702/2307-2105-2020.4.90 <http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/92.pdf> (2021, května, 26).

2. Ministerstvo vnitra České republiky [Ministry of the Interior of the Czech Republic] (2020). *Čtvrtletní zpráva o migraci – IV* [Quarterly Report on Migration– IV] <<https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/ctvrtletni-zprava-o-migraci-za-4-ctvrtleti-2020.aspx>> (2021, April, 25). [in Czech].
3. Fedyuk O., Kindler M. (2016). *Ukrainian Migration to the European Union*. DOI 10.1007/978-3-319-41776-9 <<https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2F978-3-319-41776-9.pdf>> (2021, April, 25). [in English].
4. Janska, E., Bernard, J. (2018). Mobility and the assimilation of immigrants: Variations in migration patterns of Ukrainians and Vietnamesein. *The Czech Republic Moravian Geographical Reports*, 26 (4), 18, 244-254. [in English].
5. Leontiyeva, Y., Kopecká, L. (2018). Migration of Ukrainian Students to the Czech Republic: human capital perspectives. *Researchgate* DOI: 10.13140/RG.2.2.32411.92969 <https://www.researchgate.net/publication/331653431_Migration_of_Ukrainian_Students_to_the_Czech_Republic_human_capital_perspectives> (2021, April, 25). [in English].
6. Malynovska, O. A. (2018). *Mihracijna polityka: hlobalnyj kontekst ta ukrajynski realiyi: monohrafiya* [Migration policy: global context and Ukrainian realities]. Kyiv: NISD. [in Ukrainian].
7. Melehanych, H. (2021). Život ukrajinské komunity prizmatem života občanské společnosti v České Republice [Life Of The Ukrainian Community In Terms Of Life Of Civil Society In The Czech Republic]. *Evropský Politický A Právní Diskurz* [European Political And Legal Discourse], 8 (2), 60-97. DOI: 10.46340/eppd.2021.8.2.13 <<https://eppd13.cz/wp-content/uploads/2021/2021-8-2/15.pdf>> (2021, April, 25). [in Czech].
8. Motruk, S. (2020). Mihratsiia ukrainsiv do Chekhii v konteksti protsesiv yevropeiskoi intehratsii 21 stolittia [Migration of Ukrainians to the Czech Republic in the context of European integration processes of the 21st century]. *European Historical Studies*, 15, 20. DOI: <http://doi.org/10.17721/2524-048X.2020.15.5> <<http://eustudies.history.knu.ua/15-2020-motruk/>> (2021, April, 25). [in Ukrainian].
9. Ministerstvo vnitra České republiky [Ministry of the Interior of the Czech Republic] (2020). *Roční zprávy o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců v České republice za roky 2001-2019* [Annual reports on the situation in the field of migration and integration of foreigners in the Czech Republic for the years 2001-2019] <<https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/rocn-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2019.aspx>> (2021, April, 25). [in Czech].
10. Stojanov, R., Klvaňová, R., Seidlová, A., Bureš, O. (2021). Rizika a výzvy české migrační politiky v kontextu „migrační krize“ [Risks and challenges of Czech migration policy in the context of the "migration crisis"] . *Provozně ekonomická fakulta, Mendelova univerzita v Brně* [Faculty of Business and Economics, Mendel University in Brno]. <<https://smartmigration.cz>> (2021, April, 25). [in Czech].
11. Szyszlak, E. (2015). *The Ethnic Policy of the Czech Republic / Ethnic Policy in Contemporary East Central European Countries*. Maria Curie-Skłodowska University Press <https://www.researchgate.net/publication/349670324_The_Ethnic_Policy_of_the_Czech_Republic> (2021, April, 25). [in English].